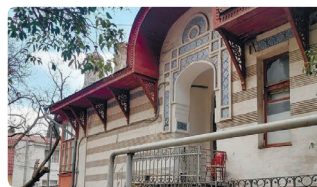

**ОКУПАЦІЙНА «РЕВІЗІЯ»
УКРАЇНСЬКИХ СИМВОЛІВ
У КРИМУ**

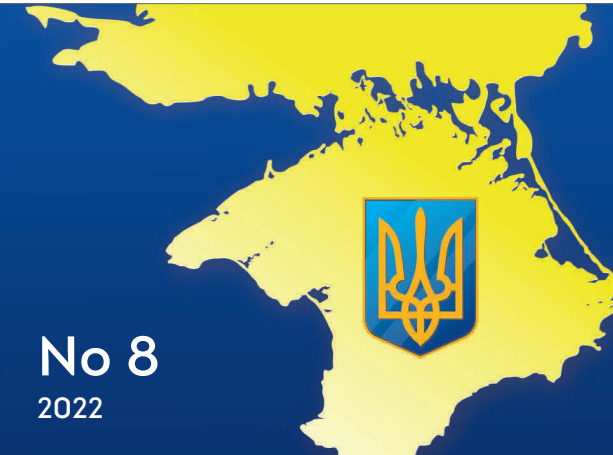
→ 2

**СТАРА ЯЛТА В РУКАХ
ГЕРОСТРАТІВ**

→ 6

РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ, ИДИ НА Х*Й!

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА
УКРАЇНСЬКА
ГАЗЕТА

№ 8
2022

літературно-художня, публіцистична

КРЕЙСЕР «МОСКВА» ПІШОВ ТУДИ, КУДИ ПОТРІБНО!

НАГОЛОС

У Криму, за різними джерелами, масова паніка серед військово-службовців російської армії. Причиною їхньої деморалізації стало знищення Збройними Силами України флагмана Чорноморського флоту РФ ракетного крейсера «Москва» у Чорному морі. Інформація про це з'явилася ввечері 13 квітня.

Олекса БЕСКИД

На томість Міністерство оборони Росії офіційно не визнало факт ураження військового корабля українськими ракетами. «Внаслідок пожежі на ракетному крейсері «Москва» здетонував боезапас. Корабель зазнав серйозних пошкоджень. Екіпаж повністю евакуйовано», – зазначено в повідомленні від 14 квітня 2022 року. Згодом Міноборони РФ повідомило, що крейсер «Москва» затонув. За їхніми словами, це сталося під час буксирування в порт призначення «через пошкодження корпусу, завдане внаслідок пожежі від детонації боеприпасів». У результаті «корабель втратив стійкість» і затонув «в умовах шторму».

За інформацією Telegram-каналу «Новини Збройних сил», «капітан 1 рангу командир крейсера «Москва» Купрін Антон Валерійович загинув на борту флагмана Чорноморського флоту Росії. Саме за його наказами з крейсера

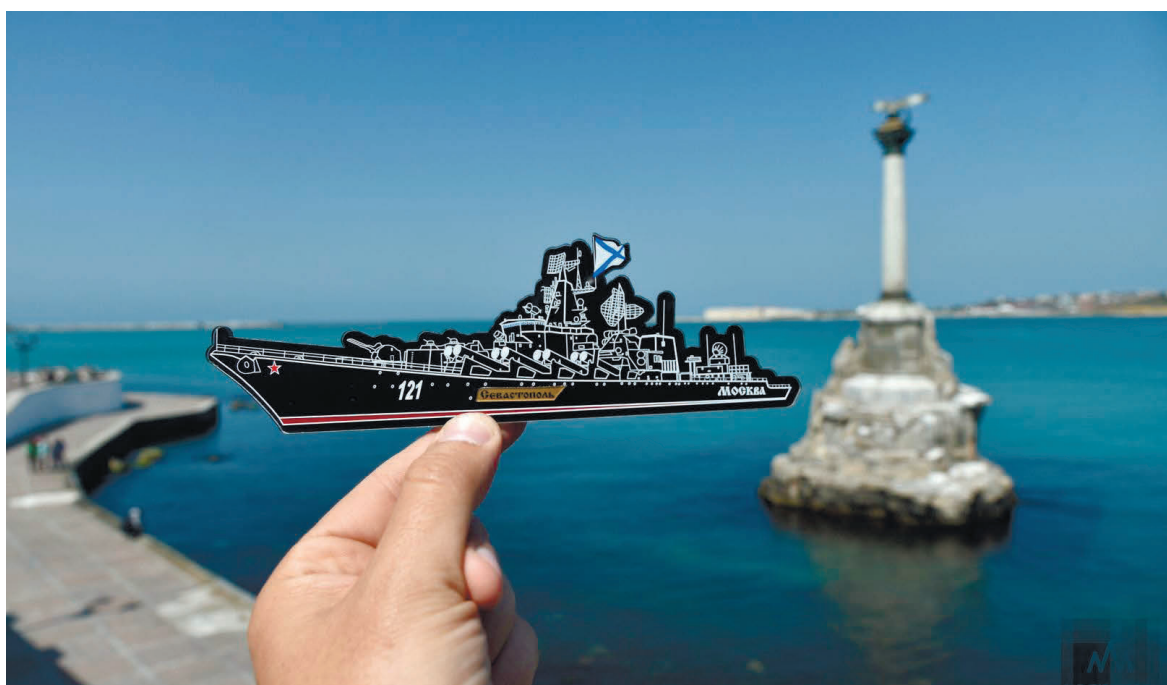

ФОТО З ВІДКРИТІХ ДЖЕРЕЛ

здійснювався обстріл крилатими ракетами українських міст.

Крім того, за даними експедитора Держдуми РФ Іллі Пономарьова, з 510 осіб штатного екіпажу корабля загинуло 452 особи. Він зазначив, що «за уточненими даними, кількість врятованих моряків становила 58 осіб». Російська ж влада станом на 15 квітня 2022 року не називала кількість евакуйованих членів екіпажу.

За різними джерелами інформації, вже арештовано командувача Чорноморського флоту Російської Федерації Ігоря Осипова. Паніка серед командного складу посилюється у зв'язку з усіма цими подіями. Про це зазначають українські військові експерти.

Водночас голова Одеської обласної військової адміністрації Максим Марченко у Telegram підтвердив те, що крейсер ракетами «Нептун» пошкодили саме

українські військові. «Підтвердили, що ракетний крейсер «Москва» сьогодні пішов саме туди, куди його послали наші прикордонники на острові Зміїний! Ракети «Нептун», які стоять на сторожі Чорного моря, завдали російському кораблю дуже серйозних пошкоджень», – написав він на своїй сторінці.

«Той самий крейсер «Москва», який зображений на поштових марках і якому ми з вами всією країною вказували напрямки руху, нарешті повернувся на шлях істинний і пішов туди, куди потрібно! Дякуємо нашим героям», – повідомляє «Укрпошта».

Нагадаємо, що 12 квітня цього року ввели в обіг поштові марки «Русский военный корабль, иди...!». На церемонію погашення запросили автора культової фрази – військовослужбовця ЗСУ Романа Грибова. Без нього не було б ані поштової марки, ані такого потужного спротиву, приклад яко-

го, зокрема, показали солдати з острова Зміїний. Художник Борис Грох втілює позицію морського піхотинця у своїй ілюстрації, яка перемогла у народному голосуванні за кращий ескіз для поштової марки. Тож наразі філателістичний витвір можна придбати у головпоштамтах країни або онлайн: bit.ly/korabl-marka

У мережі Фейсбук з'явилися повідомлення про хроніку подій знищення російського крейсера, що було зафіксовано турецькою та румунською сторонами вночі:

01.00 14.04.2022 МО РФ заявило про пожежу і подальший вибух боезапасу на крейсері «Москва». У відомстві кажуть про пожежу на крейсері. Причини пожежі встановлюються.

01.05 З крейсера «Москва» було передано сигнал SOS (джерело: міжнародний морський форум).

01.14 Внаслідок пожежі та вибуху крейсер «Москва» перекинувся на лівий борт.

01:47 На крейсері «Москва» повністю зникло електроживлення. Все погано.

02.07 У Туреччині стверджують, що на 99,99 відсотків протягом години «Москва» може затонути (54 моряки з крейсера були врятовані турецьким судном).

02.48 У Туреччині та Румунії заявляють про те, що крейсер «Москва» затонув.

Своєю чергою, 15 квітня в Севастополі у сквері 300-річчя Російського флоту зібралися ветерани Чорноморського флоту та містяни, аби попрощатися з кораблем, який, за словами так званого «губернатора» Севастополя Михайла Развожаєва, «був символом міста». Як зазначили деякі присутні, крейсер «Москва» не просто затонув, а «загинув у ході бойових дій» (!).

Довідково:

– за оцінками експертів, вартість крейсера «Москва» становить 750 млн доларів. «Москва» – радянський і російський ракетний крейсер проекту 1164 «Атлант» – побудований у 1976 році і мав початкову назву «Слава». 27.07.1979 року спущений на воду суднобудівним заводом у Миколаєві. Згодом став флагманом Чорноморського флоту РФ.

– це один корабель «Москва», радянський ескадрений міноносець ВМФ СРСР, брав участь у боях у складі Чорноморського флоту ВМФ СРСР на початковому етапі Другої світової війни. 26.06.1941 року був знищений морською міною біля румунського порту Константа.

P.S. Обидва військові кораблі знищено неподалік від місця нинішнього потоплення.

СЛАВА ЗСУ!

ОКУПАЦІЙНА «РЕВІЗІЯ» УКРАЇНСЬКИХ СИМВОЛІВ У КРИМУ

НА ЧАСІ

Боротьба зі спадщиною всього українського з «клятого минулого» в Криму почалася ще в 2014 році, коли півострів було окуповано. Загострення шизофренії у «кримських посадовців» сталося під час подальшої окупації українських територій у період російсько-української війни з 24 лютого 2022 року. У цьому матеріалі ми зібрали рішення окупаційного режиму в Криму щодо знищення українських символів від початку окупації й дотепер.

Сергій КОНАШЕВИЧ

Немовби за іронією долі 1 квітня «глава республіки Крим» Сергій Аксьонов привселюдно відповів на «звернення стурбованих громадян», обурених наявністю в Армянську вулиці, названої на честь засновника Народного Руху України В'ячеслава Чорновола – «одного з лідерів українського націоналістичного руху». Для Аксьонова та його однопідданих абсолютно неприпустимим є те, щоб у «російському» Криму залишалися символи, присвячені людям, так чи інакше пов'язаним з «українським нацизмом» (оксюморон, який існує хіба що в головах натхненників і призвідців «спецоперації» проти України) та «реалізацією проекту України як антиРосії».

Здавалося б, стільки уваги містечку на півночі Криму, де знайшлася чи не єдина на весь півострів вулиця, названа на честь українського державного діяча нової доби. Хоча, зрештою, багато хто дізнався, що в провінційному Армянську є вулиця Чорновола. Поки що є. Кримський «керманіч» уже скомандував перейменувати її на честь «сто двадцять шостої окремої Горлівської двічі Червонопрапорної, ордена Суворова бригади берегової оборони» ЧФ РФ – тієї, склад якої зрадив Україну і перейшов на бік окупанта навесні 2014 року й яка через 8 років узяла участь у повномасштабному вторгненні РФ до України. І який очільник держави-окупанта Путін своїм указом 28 березня присвоїв звання гвардійської. Є така традиція в російських головнокомандувачів – називати «гвардійськими» розгромлені військові підрозділи: за тиждень до отримання

Так показово у 2014 році замінювали дороговкази українською мовою на російські

звання бригада зазнала від ЗСУ нищівної поразки, після чого до села Перевального Сімферопольського району приїхало близько сотні труп.

Однак «глава Криму» Аксьонов, вочевидь, у такі подробиці вирішив не вдаватися і запропонував регіональній «владі» провести «ревізію» на предмет виявлення українських «символів» у населених пунктах окупованого півострова. Втім, його ініціативи викликали захват далеко не в усіх мешканців Криму – зокрема, хоча б тому, що на ці «символи» роками не звертали уваги, а тепер мешканцям перейменованих вулиць доведеться переробляти «документи». Та й заходи відбе-

руть з і так дефіцитного бюджету кошти, які могли б піти на значно доречніші потреби. До того ж не всі висловлюють бажання «переписувати історію через зміну поглядів». Словом, усі ті ж тези, що супроводжували процеси деконунізації на материковій Україні. Не раз лунали критичні зауваження щодо нової назви вулиці Чорновола в Армянську, яку доведеться «п'ять хвилин вимовляти на тверезу голову», – як і деякі інші чудернацькі кримські топоніми, на кшталт «вулиця 50 років радянської влади». Сюрпризом виявилось й те, що світлої пам'яті В'ячеслава Чорновіл «не зробив нічого поганого» ані Україні, ані Криму.

Окрему дискусію спричинило порушене питання щодо відновлення кримськотатарських історичних назв на окупованому півострові, яке у відповідь викликало побажання «всіх татар зі споконвічно російського Криму якнайшвидше приїхати до Сибіру, цілину піднімати», бо «забагато волі їм дали». При цьому ініціатори подібних планів не забули «пом'янути незлим тихим словом» українських «націоналістів» і «бандерівців», яких наразі буцімто викорінюють російські мародери.

Та повернімося до «слідів України», які вже дев'ятий рік ніяк не вичистять до кінця з окупованого Криму, – попри всі бажан-

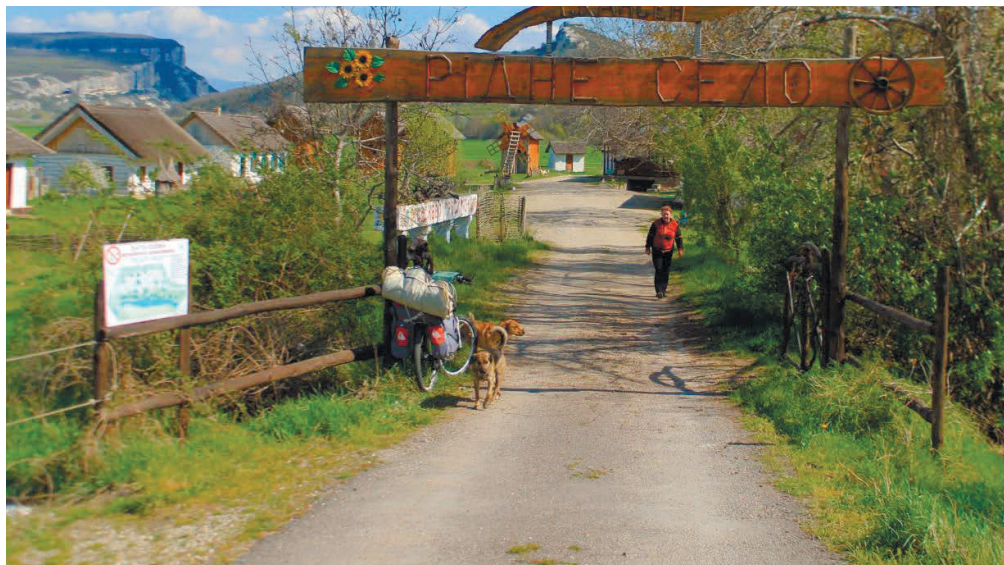
Для Аксьонова та його однопідданих абсолютно неприпустимим є те, щоб у «російському» Криму залишалися символи, присвячені людям, так чи інакше пов'язаним з «українським нацизмом» (оксюморон, який існує хіба що в головах натхненників і призвідців «спецоперації» проти України) та «реалізацією проекту України як антиРосії».

ня та наміри. Той же Аксьонов, який сам напередодні російської окупації Криму клявся у вірності Україні, вже наприкінці 2015 року бідкався, що «постукраїнський менталітет» і «ідеологію, яка була в українському Криму», з голів деяких «посадових осіб» можна «вивітрили» тільки показовими затриманнями. Хоч би як він не розпинався на кожному кроці, що більшість кримчан «радіє історичному возз'єднанню з Росією», – та варто лиш покласти квіти до пам'ятника Шевченкові, як його тут же оточує «поліція», часом затримуючи тих, хто їх поклав. Можна було б також пригадати, як у 2017 році Аксьонов під час відвідин Керчі побачив на одному з місцевих пляжів урни, пофарбовані у кольори українського прапора, і назвав це забарвлення «антидержавним» та запропонував оштрафувати місцеву «владу» на 5 мільйонів рублів «за порушення екології та образу естетики», після чого «заступник голови міської адміністрації» Керчі Ділявер Мельгазієв відвітував, що урни перефарбовано у «нейтральний» колір.

Боротьба зі «спадщиною клятого минулого» в Криму почалася восени 2014 року – якщо не раніше. Тоді з назви Кримського академічного українського музичного театру було викинуто слово «український», а з його репертуару – українські постановки. «Академічною» стала й Українська гімназія у Сімферополі, ситуацію в якій довели до того, що на навчання українською мовою у 2014-2015 навчальному році надійшла лише одна заява. Єдину в Ялті школу з українською мовою викладання – навчально-виховне об'єднання № 15 «Українська садок-школа-гімназія» імені Степана Руданського – також позбавили імені класика (дивно, що його могилу в місті ще не зрівняли із землею); така ж доля чекала й на гімназію № 5 імені Лесі Українки в Севастополі.

* * *

Втім, раз у раз кримська «влада» немовби виходила з летар-

Перший і єдиний на півострові український скансен «Рідне село» в Бахчисарайському районі до окупації... і після окупації

гійного сну і продовжувала «боротьбу», – зокрема, з ненавистю і диким озлобленням ледь не особисто викорчовуючи дороговкази українською мовою. Незважаючи на те, що українські теле- і радіопередачі були вимкнені у Криму ще в березні 2014 року, під час окупації, в листопаді 2015 року, «глава Криму» Сергій Аксьонов віддав тогочасному кримському «міністрові» внутрішньої політики, інформації та зв'язку Дмитрові Полонському наказ виключити будь-яку появу українських каналів на території півострова: «Українські ЗМІ зачистити як клас, щоб я не чув, що хтось переглядає ці незрозумілі телепередачі. «На добраніч, малята» нехай дивляться». Втім, за повідомленнями інших джерел, фраза «глави Криму» пролунала інакше: «Щоб навіть я не чув, що хтось переглядає ці телепередачі українською мовою, якої особисто я абсолютно не розумію». Таку реакцію викликало повідомлення «депутата» кримської «держради» Олексія Черняка про виявлені випадки трансляції українських ЗМІ в Армянську та Джанкої.

У березні 2015 року «депутат» кримської «державної ради», голова «комітету з питань культури та охорони культурної спадщини» Світлана Савченко на пленарному засіданні сесії кримського «парламенту» запропонувала зобов'язати керівників організацій та установ Криму прибрати за два тижні українську державну символіку зі вказаних табличок, розташованих на будівлях багатьох установ, – бо, мовляв, «фашисти пішли, а свастика залишилася». У листопаді того ж року Савченко взяла участь у XIX зборах «Всемирного русского народного собора» на тему: «Спадщина князя Володимира й долі історичної Русі» – саме князем символом Володимира і був тризуб, який Савченко порівняла зі свастикою.

Наслідком подібної риторики стало знищення не лише української символіки, а й будь-яких написів українською мовою. У квітні 2016 року невідомі ван-

дали спотворили напис «Вічна честь і слава героям-переможцям» на меморіалі в районі військового містечка поблизу Феодосії, виправивши літеру І на И, а слово «переможцям» на «победителям».

У квітні 2015 року «голова комітету державної ради республіки Крим з питань освіти, науки, молодіжної політики та спорту» Володимир Бобков обурився тим, що українська школа в селищі Приморському під Феодосією (нині номінально єдина на цілий півострів школа з українською мовою навчання) названа ім'ям Олени Теліги – української письменниці та поетеси, учасниці ОУН, яку взимку 1942 року спочатку заарештувало гестапо, а потім разом із чоловіком та сора́тниками розстріляли німецькі нацисти в Бабиному Яру. «Депутат» зажадав перейменувати школу за півтора тижня. Незабаром кримський «міністр» освіти, науки і молоді Наталя Гончарова відзвітувала, що школу в Приморському «виправили».

«Війна ідентичностей» зачепила не лише державні та культурні установи і пам'ятники. Після російської окупації Криму перший і єдиний на півострові український скансен «Рідне село» в Бахчисарайському районі, заснований у 2010 році, зазнав змін: його власникам довелося замінити назву на «Славянская деревня», а дві з трьох столітніх українських хат, привезених з Волині, підігнати під російський та білоруський антураж.

Скільки разів пропонувалося знести пам'ятники Тарасові Шевченкові у великих містах окупованого Криму – не злічити. Не хочеться навіть наводити ті мерзенні «аргументи», якими супроводжувалися подібні наміри, – як і згадувати осіб, пам'ятники яким пропонувалося встановити натомість. Слід лише зазначити, що в селищі Новоозерному Євпаторійського регіону в 2015 році, якщо не раніше, було демонтовано закладний камінь під пам'ятник Шевченкові; також невідома доля погруддя Кобзареві на території захопленого окупантами

штабу ВМСУ в Севастополі (детально про ці події ми вже писали у попередніх №№ 5-6 «Кримської світлиці»).

Втім, на превеликий подив, на півострові досі функціонують бібліотеки, названі на честь Тараса Шевченка, Михайла Коцюбинського, Івана Франка та інших класиків української літератури, від творів яких, власне, позбавлені кримські книгозбірні та навчально-освітні заклади. Наповнення та функції цих бібліотек є предметом окремого дослідження. Наприкінці 2014 року було заявлено, що наукова бібліотека імені Івана Франка в Сімферополі позбудеться імені українського класика, яке вона отримала ще в 1956 році у зв'язку зі 100-річним ювілеєм від дня народження письменника. Однак деякі кримські та російські політичні, громадські та культурні діячі виступили проти; скандал набув широкого суспільного резонансу та дійшов до Міністерства культури РФ, яке негативно сприйняло прагнення кримських «керманічів» «розлучитися з усім українським».

Вкотре це питання у жовтні 2018 року порушив «заступник голови комітету державної ради республіки Крим з питань культури та охорони культурної спадщини» Володимир Кличников, ініціювавши перейменування бібліотеки «відповідно до чинного законодавства» на честь російського націоналіста Миколи Данилевського, який «Криму» ближчий за Франка». Однак питання зависло в повітрі – так само, як і зініційоване у листопаді 2014 року перейменування бульвару Франка в Сімферополі на честь Миколи Султан-Крим-Гірея.

Навесні 2019 року в Євпаторії на будинку № 41/24 на вулиці Революції, в якому у 1891 році мешкала Леся Українка і який є пам'яткою культурної спадщини, невідомі розбили мармурову пам'ятку дошки, встановлену в 1952 році на честь цього факту.

22 жовтня 2015 року «депутати» Сімферопольської «міської

ради» надали назви дванадцятьом новим вулицям: зокрема, у мікрорайоні Кам'янка з'явилася «вулиця Кримської весни». 26 березня 2020 року «міська рада» Сімферополя надала назви 29 новим вулицям міста, одну з яких звалили назвати ім'ям Героя України, майстрині української вишивки Віри Роїк. Втім, «компанію» для видатної кримської українки підібрали «пречудову»: решту вулиць було названо в пам'ять про колишнього мера Москви Юрія Лужкова, «першого глави ДНР» Олександра Захарченка, колишнього постпреда РФ при ООН Віталія Чуркіна, який проводив антиукраїнську пропаганду на міжнародному рівні, одного з теоретиків російського націоналізму Миколу Данилевського, одного з діячів проросійського сепаратистського руху в Криму Володимира Терехова, а також на честь «кримського ополчення» тощо.

* * *

Цілком очікувано, першою точкою на мапі Криму, де навесні 2014 року розгорнулося знищення всього українського, стало «найросійськіше» місто півострова – Севастополь. Коли 17 березня 2014 року вже де-факто нелегітимний парламент Криму проголосив «незалежність від України», севастопольські депутати від імені цілого міста попросилися до складу Росії на правах суб'єкта РФ у статусі міста федерального значення. Оголошення результатів місцевого «референдуму» було відзначено розбиттям української державної адміністрації, після чого самопроголошений «мер» Олексій Чалий відрадив погромників від вандалізму, водночас оголосивши про демонтаж усіх символів української державності в окупованому місті та пообіцявши їх «акуратно упакувати та відправити до Києва для подальшого використання».

Таку ж долю міським пам'яткам, пов'язаним з українською ідентичністю, прирік наступний «керманіч» Севастополя Сергій Меняйло. Зокрема, у квітні 2014 року було демонтовано вста-

«Війна ідентичностей» зачепила не лише державні та культурні установи і пам'ятники. Після російської окупації Криму перший і єдиний на півострові український скансен «Рідне село» в Бахчисарайському районі, заснований у 2010 році, зазнав змін: його власникам довелося замінити назву на «Славянская деревня», а дві з трьох столітніх українських хат, привезених з Волині, підігнати під російський та білоруський антураж.

новлений у 2008 році пам'ятник українському гетьманові Петрові Сагайдачному і відправлено до Харкова – майже знищеного на сьогодні ракетними та артилерійськими обстрілами з боку «визвольної» російської армії. Встановлений 1 серпня 2002 року на площі Нахімова у сквері біля меморіалу з іменами почесних громадян Севастополя пам'ятний знак на честь десятиліття ВМСУ було банально знищено.

У жовтні 2014 року місцеві ЗМІ заявили про необхідність «люстрації вивісок української епохи», які опинилися «поза законом» через «постанову уряду Севастополя № 396»: мовляв, «естетичне сприйняття та історична пам'ять мешканців міста будуть у більшій безпеці, якщо ці вивіски припинять своє існування», а законодавство держави-окупанта «забороняє ідеалізувати фашистські символи й цінності (! – авт.) та інформувати про будь-що іноземною мовою».

У лютому 2016 року стало відомо, що в Севастополі до Дня святого Валентина встановили «арт-об'єкт» під назвою «Територія щастя» на місці меморіальної дошки в пам'ять про жертв Голодомору на вході до культурно-інформаційного центру, який до російської окупації Криму мав у назві слово «Український». У липні підтвердилося, що меморіальна дошка на стіні будівлі відсутня: досі ніхто не може сказати, коли й куди вона поділася. У травні того ж року група вандалів самовільно скрутила українські охоронні знаки з фасадів кількох будинків на проспекті Нахімова – у відповідь «п'ятій колоні», що «засіла в місті».

Все це жодним чином не дивує за вже дев'ятий рік війни на знищення, яку проти України і всього українського веде Росія. Навіть сьогодні маємо нагоду пересвідчитися на прикладі тимчасово поневоленого українського півдня, що перше, на що піднімається рука окупанта на загарбаних землях, – це мова, література та історична пам'ять. І це нагадує нам про те, скільки ще в нас попереду роботи після звільнення наших окупованих територій.

КРИМСЬКА СТУДЕНТСЬКА І НАУКОВА СПІЛЬНОТА У РОСІЙСЬКІЙ ВІЙНІ ПРОТИ УКРАЇНИ

ОСВІТА

Продовження

Багатьох осіб, які підтримали звернення діячів культури, науки й мистецтв Криму до російської культурної громадськості та «співвітчизників», об'єднує одне: свої високі та почесні звання й посади, а також республіканські та державні премії вони отримували якраз від «нацистської» України, що понад 20 років тільки те й робила, що «пригноблювала їхній російський дух» (незважаючи на національне різноманіття списку).

Ігор СВІТЛИЧАНИН

Серед підписантів цього листа є доволі-таки цікаві особистості – «міністр культури республіки Крим» Тетяна Манежина, колишній режисер Кримського академічного українського музичного театру Володимир Косов, який сприяв окупантам у Криму з 2014 року, колишній актор цього театру, улюбленець публіки Валерій Карпов, а також «доцент КФУ» Андрій Нікіфоров, який ще у 2017 році публічно закликав до винищення українців: «Кожен, хто називає себе українцем, хворий. Але не кожен хворий на сказ. Деякі – лише на коросту. Але якщо цю коросту українствуючих не лікувати, вона переходить у більш важкі стадії захворювання – аж до сказу. Цілковите одужання – лише у цілковитій і остаточній відмові від українства. Це не означає, що всіх «українців» слід убивати, мов скажених собак. Лише скажених. Решту треба намагатися вилікувати. Але – з безжальним знищенням тих, хто все-таки скажеться».

Напередодні російської окупації Криму, 24-25 лютого 2014 року, Нікіфоров, а також Косов і «генеральний директор Центрального музею Тавриди» Андрій Мальгін, який також є підписантом згаданого звернення, разом з іншими кримськими громадськими діячами сформували «лист п'ятнадцяти» до голови Верховної Ради АР Крим Володимира Константинова, в якому запропонували повернутися до кримської конституції 1992 року та провести референдум щодо статусу Криму; за словами Константинова, цей лист став «юридичною підставою для початку роботи з проведення референдуму» в Криму, вже де-фак-

Одна із зустрічей зі школярами у рамках регіонального марафону «Русская весна в Севастополе» у севастопольській школі № 26 імені К. М. Бакуніної, 2 березня 2022 р.

то окупованому РФ. Згодом підписанти листа створили «рух 25 лютого», основною метою якого стало недопущення до кримської влади «носіїв проукраїнських ідей».

* * *

Окупант не може не пам'ятати, що молодь, особливо студентська, в усі часи була найактивнішим соціальним прошарком. Відтак наразі, коли РФ фактично стала на рейки воєнної диктатури, вживаються всі спроби втримати цей прошарок, як і решту населення, у сталевих рукавицях. Так, після повномасштабного вторгнення російських збройних сил в Україну як на території держави-агресора, так і на окупованих нею територіях педагогічні працівники за вказівкою «згори» заходилися обробляти батьків учнів та студентів, аби ті застерігали своїх дітей не лише від протестної активності, а й пильнували, аби ті отримували всю інформацію виключно з «офіційних» джерел. Правду кажучи, це нагадує практики наразі вже мало кому відомої секти «догналів» (яка, до слова, має зв'язки з державою-агресором), для адептів якої єдиними дозволеними джерелами інформації в

інтернеті є ресурси їхньої «церкви». Доходить до того, що кримських вчителів, як і будь-яких інших працівників бюджетної галузі, змушують робити на своїх сторінках у соцмережах пости на підтримку Путіна, збройних сил РФ та «денацифікації» України, яку ті проводять, і потім звітувати про це «керівництву». Причому ці акції поширюються, передусім, на тих, кому «не соромно бути росіянами».

Неможливо не згадати ухвалений російським урядом «закон про фейки», який Путін підписав 4 березня. Фактично депутати Державної Думи РФ прийняли поправки до Кримінального кодексу РФ, згідно з якими каратиметься поширення правдивої інформації щодо дій російських окупантів в Україні. За словами голови Держдуми В'ячеслава Володіна, це було зроблено для того, щоб «захистити наших вояків, офіцерів та правду». Поширення зазначеної інформації тягнимо за собою штраф від 100 тисяч до 1,5 мільйона рублів, або позбавлення волі на термін від 3 до 15 років. Заклики до впровадження санкцій проти РФ каратимуться штрафом до 500 тисяч рублів, або

позбавленням волі на термін до 3 років. Відповідні поправки було прийнято до Кодексу про адміністративні правопорушення РФ: публічні дії, спрямовані на «дискредитацію» Збройних Сил РФ, і публічні заклики до припинення війни (!) каратимуться штрафом від 30 до 100 тисяч рублів (в окупованому Криму вже є перші оштрафовані), а заклики до впровадження санкцій проти Росії – до 50 тисяч рублів. Тож тепер у кримських «вишах» студентів посилено навчають «виявлення та зіставлення фактів» і «вміння відрізнити їх від хибної інформації», а також «формують критичне мислення молодого покоління» й ознайомлюють студентів з «основними стратегіями та тактиками інформаційного впливу». Ба більше: «СДУ» хвалиться своїми молодіжними «кіберзагонами» павліків морозових, що посилено вишукують у соцмережах «екстремістські» матеріали.

Серед іншого, студентам протягом березня активно промивають мізки різноманітними «уроками історичної правди» та «розмовами про мир», під час яких пояснюють їм, чому Путін «ухвалив правильне рішення» щодо «дена-

Окупант не може не пам'ятати, що молодь, особливо студентська, в усі часи була найактивнішим соціальним прошарком. Відтак наразі, коли РФ фактично стала на рейки воєнної диктатури, вживаються всі спроби втримати цей прошарок, як і решту населення, у сталевих рукавицях. Так, після повномасштабного вторгнення російських збройних сил в Україну як на території держави-агресора, так і на окупованих нею територіях педагогічні працівники за вказівкою «згори» заходилися обробляти батьків учнів та студентів, аби ті застерігали своїх дітей не лише від протестної активності, а й пильнували, аби ті отримували всю інформацію виключно з «офіційних» джерел.

цифікації» ракетами та бомбами українських пологових будинків, шкіл, дитсадків, житлових кварталів та інших об'єктів соціальної інфраструктури, а також чому «фашистська» Україна має бути стерта зі світової мапи. Молодь намагаються переконати в тому, що Україна та її західні партнери «поширюють усіма доступними каналами облудну, непідтверджену та провокаційну інформацію» щодо російської агресії, таким чином «розгортаючи проти Росії, президента й армії (у джерелах ці слова подані з великих літер, чимось нагадуючи до болю знайоме «ein Volk, ein Reich, ein Führer», – авт.) масштабну інформаційно-психологічну війну». «Брехня, що поширюється в інформаційному просторі, фактично є зброєю масового ураження, націленою на всіх нас, на наші мізки та серця і, передусім, – на молоде покоління», – переконують вихованців кримські педагоги, вочевидь, отримавши «рознарядку» з якогось новоствореного російського «міністерства правди». До того ж юнакам, чие дитинство минуло в українському Криму, допомагають «сформувати власну позицію щодо спецоперації в Україні», переконуючи їх, що Україна та Росія є «двома частинами єдиного історичного та духовного простору», а їхні «братні» народи «мають подібні цінності, літературу, культуру та мову, разом пережили багато щасливих і складних періодів історії, ніколи не були ворожими, і хочеться вірити, що цього не станеться». Немає слів.

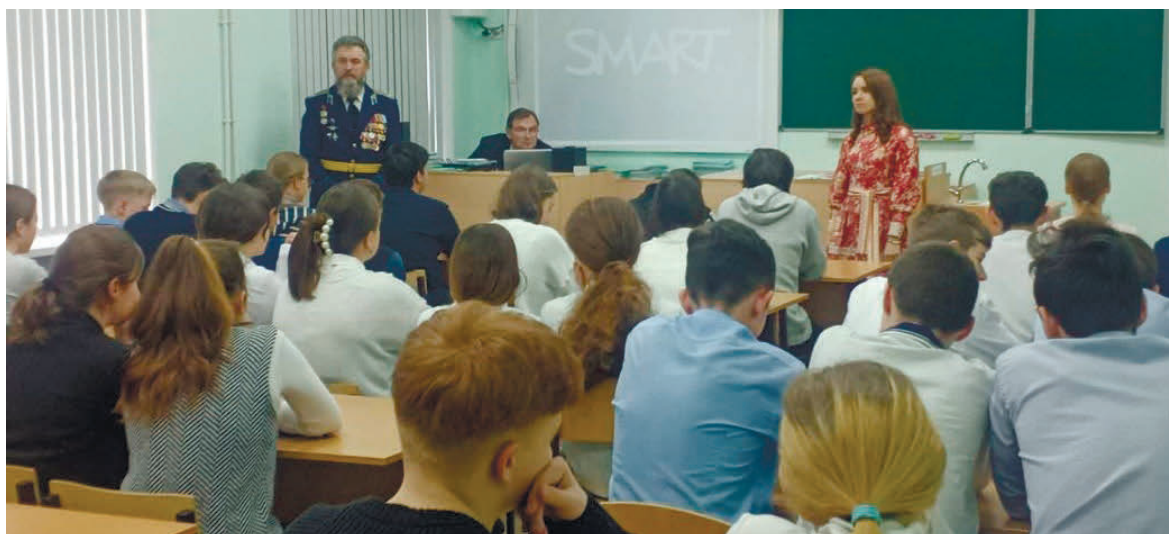
* * *

Крім педагогів, «формувати особисту думку» про війну РФ про-

ти України кримським студентам допомагають також «видатні особистості» – такі, наприклад, як «сенатор Ради Федерації РФ від Севастополя» Катерина Алтабаєва, яка «гастролює» по школах і «вишах» у рамках марафону «Русская весна в Севастополе». Зокрема, 3 березня вона відвідала «севастопольську філію Російського економічного університету ім. Г. В. Плеханова», де поділилася зі студентами своїми спогадами та враженнями від «російської весни» в Криму. Того ж дня про «повернення Криму до рідної гавані» студентам медичного коледжу в Євпаторії розповідали «герої кримської весни» – «заступник голови державної ради республіки Крим» Володимир Бобков, «заступник голови адміністрації Євпаторії» Іван Просоєдов, «голова комітету з питань соціальної політики, освіти, культури, спорту та молоді Євпаторійської міської ради» Ніна Перм'якова, «командир євпаторійської афганської роти народного ополчення» Олександр Куракін та «голова зонального центру ДБУ «Кримпатріотцентр» Костянтин Гуля.

Також 3 березня зі студентами факультетів економіки, політології та юриспруденції «КФУ» в режимі відеоконференції поспілкувався аж сам «постійний представник республіки Крим при президенті РФ», він же «заступник голови ради міністрів республіки Крим» Георгій Мурадов, який зазначив, що про війну з Україною Путін попереджав під час Мюнхенської конференції з безпеки, яка відбулася 10 лютого 2007 року. Російська окупація Криму в 2014 році, на думку Мурадова, започаткувала «радикальні зміни світобудови, пов'язані з відновленням статусу Росії як сильної суверенної держави». Також він заявив, що «російська цивілізація», на відміну від західної, «ніколи не утискала культуру, мову та віру інших народів і дбайливо зберігала їхню національну ідентичність» – і «чудовим» прикладом у цьому плані є тотально упосліджена українська громада Криму. На додачу Мурадов переконував слухачів, що Росія не воює з Україною, а «захищається від тих, хто взяв Україну в заручники» (!).

Наступного дня «представник Криму при президенті РФ» «рішуче» підтримав «благородну місію» свого «верховного головнокомандувача» з «денацифікації» України і дорікнув «колективному Заходові» «різкою активізацією антиросійської діяльності, що має глибокі й давні задуми, після геополітичного розвороту, викликаного воз'єднанням Криму з Росією у 2014 році». Несподівано з'ясувалося, що Росія нібито неодноразово надавала країнам Заходу «факти та неспростовні докази того, що українські націоналісти не пробачать мешканцям Криму зробленого ними у

Одна із зустрічей зі школярами у рамках регіонального марафону «Русская весна в Севастополе» у севастопольській школі № 26 імені К. М. Бакуніної, 2 березня 2022 р.

2014 році вільного вибору і що теперішній режим у Києві постійно здійснює диверсії, теракти та злочини гуманітарного характеру проти мешканців півострова». При цьому, виявляється, на вільній території України політика «нацифікації» призвела до того, що в країні «виявилася забороненою рідна мова її корінного російського народу, що споконвіку мешкає на її теперішній території, почала викорчувуватися система російськомовної освіти, знищуватися російська культура, нацифікуватися історія та суспільне життя» – словом, з хворої голови на здорову переклали те, що самі зробили з українцями в Криму. На додачу Мурадов висловив особливу вдячність російським воякам, які «взяли на себе, жертвуючи життям, велику місію з викорінення нацистської загрози в Європі та антиросійської расистської ідеології, що формується, рятують вдруге за століття український народ від нацистських злочинців, що захопили його, відкривають шляхи дружби та братерства наших народів і не допускають створення на території України мілітаристського оплоту проти Росії». Наостанок «головний при Путіні по Криму» виступив за «міжнаціональний і міжконфесійний мир, bastіоном якого є російський багатонаціональний Крим».

У «СДУ» ж на 10 березня було анонсовано дискусійний клуб за подіями «російської весни» за

участі двох її «активістів» – «директора музейно-меморіального комплексу «35-та берегова батарея» Валерія Володіна та «депутата законодавчих зборів Севастополя I та II скликань» Віктора Посметного. До обговорення було запропоновано такі теми: причини «російської весни» та роль мешканців Криму і російських вояків у її «перемозі», відмінності окупації Криму та ОРДЛО, історичне та геополітичне значення подій лютого-березня 2014 року в Криму.

* * *

Через напад РФ на Україну заручниками ситуації опинилися нечисленні іноземні студенти, які навчаються у «вишах» окупованого Криму. До них 24 лютого звернувся «ректор КФУ» Андрій Фалалєєв, розповівши їм путінську казочку про те, що «спеціальна військова операція», яку здійснюють збройні сили РФ, «спрямована на припинення геноциду мешканців Донецької та Луганської народних республік, демілітаризацію та денацифікацію України».

Окремо «ректор» звернувся до студентів – громадян України, запевнивши, що їм нічого не загрожує у «російському» Криму. «Ми раді, що ви навчаєтеся у нашому університеті, і впевнені у тому, що ви отримаєте тут професії, які дозволять вам успішно працювати на благо вашої батьківщини після її звільнення від влади націоналістів, що загрожують сьогодні безпеці Росії та Криму. Росія не

воює з українським народом. Спеціальна військова операція спрямована проти націоналістичного режиму, що захопив владу в цій країні внаслідок державного перевороту в 2014 році. Удари завдаються виключно по військових об'єктах», – заявив він, забувши додати, що ці об'єкти пілоти російських бомбардувальників та навідники ракет чомусь вишукують поміж житлових кварталів мирних міст.

Наприкінці лютого – на початку березня «міністр освіти, науки та молоді республіки Крим» Валентина Лаврик заявила, що кримські «виші» готові прийняти на навчання студентів – громадян РФ, відрохованих з вишів Європи та України через західні санкції проти держави-агресора. «Не дати кривдити російських студентів» пообіцяли і «ректори» «КФУ» та «СДУ» Андрій Фалалєєв і Володимир Нецаєв. Останній пізніше додатково пообіцяв навіть надати робочі місця вченим із закордонних університетів, які «наразилися на дискримінацію у зв'язку з політичною ситуацією, що склалася».

На противагу обіцянкам приймати до кримських «вишів» колишніх «європейських» студентів, а також «громадян Л/ДНР», в окупованому Криму поки що спостерігаються інші тенденції. Зокрема, 9 березня у Генеральному штабі ЗСУ повідомили про зафіксовані в РФ випадки відрухування юнаків призовного віку із вишів з метою поповнення ре-

До того ж юнакам, чие дитинство минуло в українському Криму, допомагають «сформувати власну позицію щодо спецоперації в Україні», переконуючи їх, що Україна та Росія є «двома частинами єдиного історичного та духовного простору», а їхні «братні» народи «мають подібні цінності, літературу, культуру та мову, разом пережили багато щасливих і складних періодів історії, ніколи не були ворожими, і хочеться вірити, що цього не станеться». Немає слів.

зерву окупаційної армії; також через численні втрати особового складу противник продовжує проводити приховану мобілізацію під виглядом навчальних зборів на тимчасово окупованих територіях АР Крим та ОРДЛО, а також у Краснодарському краї. Відтак мешканці зазначених регіонів ризикують повторити долю Олексія Севостьянова та Володимира Ніколенка – молодиків, які народилися в українському Севастополі, однак з невідомих причин були залучені до окупаційного військового контингенту на території України після російського вторгнення 24 лютого, загинули у боях і були поховані в рідному місті 9 березня. Тепер в окупованому Криму вшановують їхню пам'ять як «героїв, які віддали життя, захищаючи Росію від неонацистів». Не виключено, що найближчим часом кримську молодь закликатимуть «повторити їхній подвиг».

Однак далеко не всі хлопці та дівчата на окупованих територіях підтримують російське збройне вторгнення до України, і далеко не всі хочуть бути гарматним м'ясом у війні проти своєї держави. Останнім часом фіксуються випадки «дезертирства» примусово мобілізованих молодиків або з окупаційних військових частин на території Криму, або вже безпосередньо під час бойових дій на материковій Україні. Протест може бути висловлений і мирним шляхом. Так, 6 березня кримські поліціанти відвітували про затримання 17-річного студента, який приїхав на канікули до Сімферополя (не уточнюється, звідки саме), де розмалював фарбою пам'ятник російським окупантам неподалік від будівлі Верховної Ради АР Крим; з хлопця взяли підписку про невіїзд, йому загрожує покарання за статтею про вандалізм. Також повідомляється про появу в Криму листівок, у яких висловлюється протест проти війни. Крим не мовчить, і не останню роль ненасильницького спротиву окупації та збройній агресії проти України може відігравати саме молодіжна спільнота.

СТАРА ЯЛТА В РУКАХ ГЕРОСТРАТІВ

ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

У вересні 2015 року до окупованого Росією Криму на зустріч із президентом держави-окупанта Володимиром Путіним незаконно прибув колишній прем'єр-міністр Італії Сільвіо Берлусконі. Удвох вони відвідали легендарний виноробний комбінат «Масандра», після «націоналізації» у 2014 році тривалий час контролюваний Управлінням справами президента РФ.

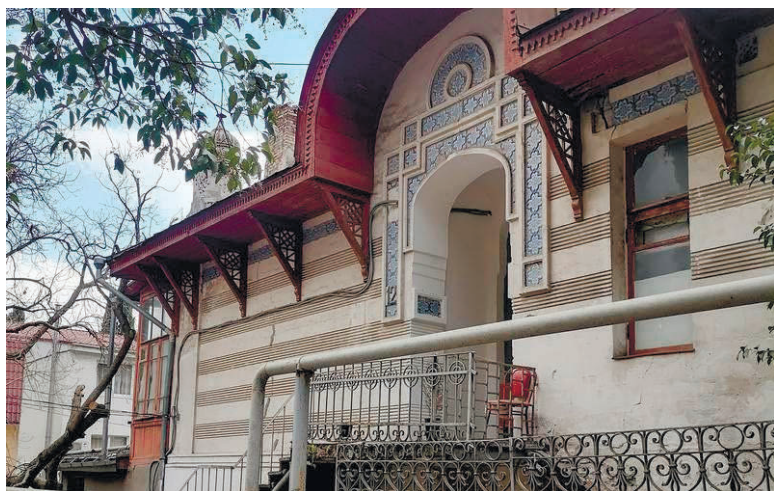
Сергій КОНАШЕВИЧ

Під час екскурсії винними підвалами призначена після рейдерської атаки в лютому 2015 року «директором» комбінату Яніна Павленко, яка до того часу очолювала завод шампанських вин «Новий світ», на прохання закордонного «високого гостя» відкоркувала одну з п'яти пляшок унікального колекційного вина Херес-де-ла-Фронтера врожаю 1775 року, яке до Криму з Іспанії свого часу привіз сам засновник «Масандри» граф Михайло Воронцов. Дві пляшки цього вина були продані на аукціоні Sotheby's до та після здобуття Україною незалежності – у 1990 та 2001 роках. У другому випадку ціна лоту, «добро» на виставлення якого дав тогочасний Президент України Леонід Кучма, склала рекордні 50 тисяч доларів США; отримані кошти були спрямовані до державного бюджету України на розвиток «Масандри» зокрема і виноробства в Криму загалом.

Станом на момент дружнього чаркування Путіна з Берлусконі у «Масандрі» пляшка найціннішого вина в енотеці, за різними оцінками, коштувала від 100 до 150 тисяч доларів. У січні 2016 року Прокуратура АР Крим висунула Яніні Павленко, яка перебувала в розшуку ще з 2014 року за підозрою у державній зраді, чергову підозру, цього разу вже за ч. 5 ст. 191 Кримінального кодексу України – «Заволодіння майном в особливо великих розмірах», оцінивши завдані збитки у понад два мільйони гривень, тоді як відкорковану російським президентом та його італійським другом дорогоцінну пляшку було списано за 44 рублі 12 копійок – за ціною пляшки пива не найкращої якості. До того ж не лише Путіну та Берлусконі, а й особам, які супроводжували їх, було від-

Історичне фото дачі Циммермана в Алуці, 1910 рік.

Вілла Татарінової в Ялті.

дано на «дегустацію» 31 пляшку унікального колекційного вина з підвалів «Масандри».

У 2020 році «державна рада республіки Крим» включила «Масандру» до річного «плану приватизації». Після перетворення історичного винзаводу на «акціонерне товариство» кримське «міністерство майнових і земельних відносин» виставило на торги весь пакет його акцій. У грудні підприємство було продано за 5,3 млрд рублів ТОВ «Южный проект», що належить банкові «Россия» і відповідно пов'язано з «гаманцем Путіна» Юрієм Ковальчуком.

Тим часом уродженка буковинської Вишніці Яніна Павленко наприкінці осені 2020 року стала «першим заступником голови адміністрації Ялти», а 24 грудня очолила «адміністрацію», продовживши практикувати на новій « посаді» своє «традиційне» ставлення до національної історичної та культурної спадщини України, зрадженої нею. Під час

свого «обрання» Павленко поклялася боротися з хаотичною забудовою Ялти та зупинити її перетворення на кам'яні джунглі, зазначивши, що містечко не безрозмірне, і тулити в нього багатоповерхівки вже просто нема куди. Водночас претендентка на посаду «голови» міста пообіцяла відновлювати архітектурну спадщину Ялти та уніфікувати її архітектурний стиль. Наскільки зараз виконуються ці обіцянки – поговоримо докладніше.

* * *

Під новий 2022 рік «адміністрація» Ялти обдарувала мешканців регіону низкою «постанов» про визнання аварійними й такими, що підлягають знесенню, десятків багатоквартирних будинків по Великій Ялті. З жахом громадяни зауважили, що в переліку зазначено будівлі, які або вже мають статус архітектурних пам'яток (у законодавстві держави-окупанта вживається термін «об'єкт культурної спадщини»), або

були позбавлені такого статусу чи претендують на нього.

Зокрема, суспільний резонанс у січні цього року викликала підписана «першою заступницею голови адміністрації Ялти» Євгенією Бавикиною «постанова» № 4534-п про демонтаж будинку № 18 (літера А) на вулиці Леніна в Алуці. За вказаною адресою розташована одна з пам'яток архітектури – дача фотографа Альфреда Циммермана, збудована у 1908 році. «Постановою ради міністрів республіки Крим» № 627 від 20 грудня 2016 року будівля була зарахована до об'єктів культурної спадщини регіонального значення. З 12 квітня до 14 травня 2021 року щодо виявленої пам'ятки було проведено «державну історико-культурну експертизу», висновки якої засвідчили, що об'єкт має історико-містобудівне значення, архітектурну та меморіальну цінність. «Наказом міністерства культури республіки Крим» № 558-ОКН від 2 грудня 2021 року було затверджено межі території та режими використання земель у межах території об'єкта культурної спадщини регіонального значення «Дача А. Е. Циммермана» (АР Крим, Ялтинська міськрада, м. Алука, вул. Леніна, буд. 18, літери «А», «а1», «а2», «а3», «а4»). Менш ніж за місяць «адміністрація» Ялти вирішила пустити історичну будівлю під бульдозер.

Перспективи позбутися житла 8 січня «зрадили» мешканці історичного будинку № 60 на вулиці Радянській у Сімеїзі, в якому понад століття тому розташовувалася дача дворянки Варвари Панфілової і який підлягав знесенню згідно з «постановою» № 4535-п «адміністрації» Ялти. Станом на початок 2022 року триповерховим будинком на три під'їзди загальною площею 785,3 кв. м опікувалася «управляюча організація» «Муніципальне унітарне підприємство «Ремонтно-експлуатаційна організація «Сімеїз»».

У відкритих кадастрових даних будинки чомусь позначені як «нетрі», а також маркований як зношений на 100%; при цьому замість 1914 року датою спорудження помилково вказано 1917 рік. За правилами держави-окупанта, будинки «дореволюційної» забудови до програми капітального ремонту не включаються з огляду на нерентабельність їхнього відновлення – однак при цьому виняток становлять пам'ятки культурно-історичного значення; оскільки у 2026 році на ко-

Під новий 2022 рік «адміністрація» Ялти обдарувала мешканців регіону низкою «постанов» про визнання аварійними й такими, що підлягають знесенню, десятків багатоквартирних будинків по Великій Ялті. З жахом громадяни зауважили, що в переліку зазначено будівлі, які або вже мають статус архітектурних пам'яток (у законодавстві держави-окупанта вживається термін «об'єкт культурної спадщини»), або були позбавлені такого статусу чи претендують на нього.

лишню дачу Панфілової очікував ремонт покрівлі та фасаду, а у 2028 році – ремонт внутрішніх інженерних систем, статус історичної та культурної пам'ятки за нею визнавався.

До того ж проблему створює те, що земельна ділянка домоволодіння не сформована, не розмежована і не перебуває на окупаційному кадастровому обліку; на ній наявні численні самовільні споруди, зокрема збудований у 2018 році шестиповерховий готель «Море удачі», який зазначається на публічній кадастровій карті під привласненою літерою «А». Саме це непорозуміння породило колізію: згідно з ялтинською «постановою» під знесення як аварійний мав би йти будинок № 60А, однак її роздруківку розклеїли на «дачі Панфілової», яка не має літери у номері. Слід зазначити, що ще у квітні 2008 року мешканці історичного будинку об'єдналися в ОСББ, яке очолив Олександр Волонтир: саме цю особу мешканці «дачі Панфілової» звинувачують у незаконній забудові прибудинкової території та «підведення під монастир» їхнього житла.

Ялтинців же тим часом шокував припис, роздруківки якого з'явилися 11 січня на фасаді багатоквартирного житлового будинку, облаштованого в колишній віллі Татарінової (будинок № 12, літера «А» на вулиці Садовій) в історичному центрі міста: серед іншого, у «постанові» № 4520-п за підписом уже згаданої Євгенії Бавикиної, як і в решті аналогічних постанов, мешканцям історичного будинку, який було оголошено аварійним, було наказано до 15 січня (тобто за лічені дні) подати документи для включення до програми переселення, а потім до кінця 2026 року власноруч знести своє помешкання; при цьому власників неприватизованих квартир передбачалося відселити у т. зв. «маневровий фонд», доки для

них не знайдеться інше облаштоване житло.

* * *

Такі ж приписи з'явилися у першій декаді січня на решті «аварійних» будинків у Великій Ялті, про які йтиметься далі. Як і алупкинська дача Циммермана, вілла Татарінової, відома також у місті як «майоліковий будинок» завдяки декоруванню унікальними керамічними кахлями, входить до окупаційного переліку «об'єктів культурної спадщини регіонального значення», визначеного постановою ради міністрів республіки Крим» ще у 2016 році. Мешканці будинку пояснюють наміри міської «влади» тим, що історична будівля отримала від окупантів охоронний статус без поділу на літери – тобто в цьому разі об'єктами культурної спадщини, крім основної будівлі, є також два флігелі, що належать до неї, причому один з них раптово «втратив» історичну й архітектурну цінність. Цікаво, що наступного дня після ознайомлення мешканців колишньої вілли Татарінової з приписом про знесення на одному з російських сайтів продажу нерухомості з'явилося оголошення про продаж «дореволюційного» будинку № 12/2К4 на вулиці Садовій у Ялті з коментарем: «Можлива реконструкція та будівництво нової будівлі. На наявній ділянці у три сотки можна збудувати будівлю мінімум 5 поверхів житлового призначення або міні-готель. Є рішення ялтинського міськвиконкому щодо дозволу на будівництво».

Доля Фанні Татарінової (з дому Бергман, 1863-1923) містить чимало цікавих фактів. У 1884 році молода жінка переїхала до Ялти через хворобу чоловіка та сина, з часом поховавши обох. У місті вона була відома не лише завдяки підприємницькій, благодійній та громадській діяльності: вона також видавала і редагувала міське щоденне видання «Ялтинський листок», яке виходило з 16 грудня 1900 року майже до кінця 1904 року. Серед іншого, Фанні Татарінової належала одна з найгарніших будівель на набережній Ялти – готель «Джаліта», який у деяких джерелах називають «дачею Татарінової».

Загальну назву «Джаліта» мав комплекс невеликих дач, споруджених наприкінці 1880-х років на перетині набережної та Пушкінського бульвару; Татарінова була власницею одного з дачних будиночків. Відомо, в цьому ж комплексі розташовувалися редакція та контора «Ялтинського листка», а також контора типографії статського радника Миколи Вахтіна, в якій друкувалося видання. Втім, ще до початку виходу «Ялтинського листка» друкарня Вахтіна у

Музей Л. Українки в Ялті.

1900 році випустила третій том творів видатного українського літературного та громадського діяча Олександра Кониського, який періодично мешкав у Ялті. У 1904 році у «Джаліті» було відкрито однойменне видавництво, яке випустило щоденники відомої французької художниці українського походження Марії Башкирцевої. У 1905 році дачний комплекс поповнився новою оригінальною будівлею пансіону «Джаліта» на 150 номерів, яку в швейцарському стилі збудував видатний архітектор Микола Краснов. Того ж року Татарінова збанкрутувала, а у 1907 році переїхала до Москви, куди її запросили до Художнього театру, де вона пропрацювала до кінця життя педагогом з вокалу та завідувачем літературної частини. На жаль, будівлі «Джаліти» зазнали непоправної шкоди під час Другої світової війни, а їхні рештки було демонтовано.

Після хвилі громадського обурення перспективами знесення вілли Татарінової та інших старовинних будівель «голова адміністрації Ялти» Яніна Павленко запевнила свою аудиторію в соціальних мережах у тому, що абсолютно не йдеться про демонтаж об'єктів культурної спадщини, які мають бути піддані реставрації, – між іншим, так само злочинній з точки зору українського законодавства. При цьому Павленко пообіцяла зустрітися з мешканцями кожного «аварійного» будинку Великої Ялти з оприлюдненого списку, що налічував 32 позиції, та додала, що охоронні статуси будівель уточнюються у кримському «міністерстві культури».

До того ж «адміністрація Ялти» дістала нагілку від «департаменту державної охорони культурної

Сімейз, дача Панфілової.

спадщини республіки Крим» і від його очільника Андрія Ростенка, який зазначив, що знести об'єкт культурної спадщини неможливо за жодних умов, і припустив, що вілла Татарінової стала «кандидатом» на знесення через технічну помилку або одрук.

* * *

Парадоксальною в цій історії є й особистість Андрія Ростенка, який був попередником Яніни Павленко: в серпні-вересні 2014 р. він обіймав посаду «першого заступника міського голови Ялти», у вересні-листопаді виконував обов'язки «голови адміністрації», а з листопада 2014 р. до липня 2017 р. очолював «адміністрацію» Ялти. Саме за його «кандидатства» набула розголосу аварійність будівлі ялтинського музею Лесі Українки, діяльність якого було лімітовано після російської окупації Криму.

Ніде правди діти – щодо катастрофічного стану збудованої в 1880-х рр. і востаннє відреставрованої століття по тому історичної будівлі дачі купчині Ліщинської, в якій розташовано музей, громадські діячі та співробітники установи били на сполох ще десятиліття тому, проте як регіональна, так і центральна влада на

звернення ніяк не реагувала. На початку весни 2016 року ЗМІ Росії та окупованого нею Криму повідомили, що меморіальний музей Лесі Українки в Ялті, на той час вже понад рік зачинений через часткову руйнацію стелі, потребує капітального ремонту та реставрації, яка найближчим часом не планувалася.

За кілька днів після реагування Міністерства культури України на ситуацію Андрій Ростенко, який був тоді «головою адміністрації Ялти», спільно з фахівцями «департаменту архітектури та містобудування» здійснив робочий виїзд до музею, за підсумками якого повідомив, що «управління капітального будівництва адміністрації міста» спільно з «державним комітетом з охорони культурної спадщини республіки Крим» займається підготовкою технічного завдання та інших необхідних документів для розробки проектно-кошторисної документації та проведення реставраційних робіт. Будівлю музею було внесено до переліку об'єктів «департаменту капітального будівництва Ялти», які підлягали капітальному ремонту; питання оформлення «документації» «голова міста» взяв під особистий контроль.

Цікаво, що наступного дня після ознайомлення мешканців колишньої вілли Татарінової з приписом про знесення на одному з російських сайтів продажу нерухомості з'явилося оголошення про продаж «дореволюційного» будинку № 12/2К4 на вулиці Садовій у Ялті з коментарем: «Можлива реконструкція та будівництво нової будівлі. На наявній ділянці у три сотки можна збудувати будівлю мінімум 5 поверхів житлового призначення або міні-готель. Є рішення ялтинського міськвиконкому щодо дозволу на будівництво».

На момент подання заявки на включення будівлі музею Лесі Українки в Ялті до «федеральної цільової програми (ФЦП) розвитку Криму» Андрій Ростенко залишив посаду «голови» Ялти та пішов на «підвищення», ставши помічником «глави Криму» Сергія Аксьонова. У травні 2018 р. колишній «мер» Ялти був затриманий у Москві російськими силовиками за підозрою у «перевищенні службових повноважень», а саме: у відчуженні на користь Ялти 26 соток землі під санаторієм «Бекетове» в Алупці, відібраним МВС РФ. Завдяки своєму «патронові» Ростенко був звільнений з-під варті та позбувся всіх обвинувачень, після чого продовжив працювати під керівництвом «глави Криму» та лобювати реконструкцію музею Лесі Українки в рамках «ФЦП», вже будучи причетним до її реалізації.

Тим часом становище музею в Ялті залишалося незмінним; крім обіцянок, нічим йому не допомогли наступні «мери» міста – ані колишній службовець МВС України Олексій Челпанов, ані призначений з Кубані «колоніст» Іван Імгрунт, який у жовтні 2020 року помер від ускладнень через коронавірус після вакцинації «чудодійним» російським «Спутником». Узимку 2021 року Андрій Ростенко поскаржився, що реконструкцію музею Лесі Українки було виключено з окупаційної «ФЦП» наприкінці 2020 року через «неможливість фінансування». У жовтні того ж року він очолив «департамент державної охорони культурної спадщини республіки Крим», при цьому ставши «заступником міністра культури республіки Крим» – скандально відомою Арини (Віри) Новосельської, яка з листопада 2021 року перебуває за ґратами у Москві за звинуваченням в отриманні у 2018 році хабара у 25 мільйонів рублів від сумнозвісної російської компанії «Меандр» за сприяння у будівництві нового театру ляльок у Сімферополі замість зруйнованого старого.

Далі буде...

ЧИСТКА У ЛАВАХ БІЛЬШОВИЦЬКОЇ ПАРТІЇ

ЯК ЦЕ БУЛО...

Після того, як радянська влада закріпилася в Криму, вона одразу кинула всі сили для того, щоб «позбутися» всіх своїх конкурентів – тобто інших політичних партій. Щойно більшовицька партія розібралася з «класово чужими елементами», черга дійшла до перегляду лав власної партії.

Тетяна БИКОВА,
к.і.н., науковий
співробітник Інституту історії
України НАН України

Одразу після того, як більшовики зайняли півострів, для «допомоги кримським товаришам» ЦК РКП(б) розпочав надсилати на партійну та господарську роботу в Крим значні групи партійних працівників. На початок квітня 1921 р. на півострів прибуло 889 більшовиків, 552 з яких – за призначенням ЦК РКП(б)¹. З IV-ї розформованої армії на роботі в Криму залишилось 100 партійних працівників². Це пояснювалося тим, що «новачки» не мали тісних зв'язків із місцевими мешканцями. Всі болючі проблеми, що були важливими для корінного населення, не мали для «сторонніх» жодного значення. Тому принцип постійної ротации кадрів для центру був основним засобом для запобігання виникненню на місцях «сепаратизму».

Приплив нових мешканців до Криму був настільки великим, що органи влади були змушені ухвалити спеціальну постанову, яка обмежувала їхню кількість. 11 грудня 1920 р. у газеті «Красный Крым» було надруковано наказ Кримревкому за № 89, в якому зазначалося:

«1. В'їзд у межі Криму – з моменту опублікування цієї постанови й надалі до особливого розпорядження – припинити.

2. У вигляді винятку дозволити в'їзд у Крим лише особам, що

ФОТО З ВИКРИТИХ ДЖЕРЕЛ

делегуються ЦК РКП(б), ВЦВК і Раднаркомом РРФСР, а також особам, що викликаються з різних місцевостей Кримським обласним комітетом РКП(б) або Кримським ревкомом.

3. Наступну постанову довести до відома ЦК РКП(б), ВЦВК, Раднаркому РРФСР, Раднаркому Української й Азербайджанської Республік і Кубанського обласного Ревкому, а також широко опублікувати в центральній і місцевій пресі. <...>

5. Цей наказ не поширюється на військові установи»³.

Оскільки особам, яких надсилали з Москви, військовим, а також тим, хто їхав на лікування, в'їзд на півострів не заборонявся, їхня кількість стабільно продовжувала зростати. Завдяки припливу нових «відповідальних працівників» кількість членів більшовицької партії зростала дуже швидко. Так, якщо на 1 січня 1921 р. у Криму в 114 партійних осередках було 535 членів і 472 кандидати в члени партії⁴, то на 1 березня їх стало близько 2 тисяч⁵. На початку квітня місцева більшовицька партійна організація мала в своїх лавах 2 500 членів і кандидатів у члени партії, об'єднаних у 276 первинних

КРАСНЫЙ КРЫМ

Орган Губернского Военно-Революционного Комитета и Крымского областного Комитета Российской Коммунистической партии.

Перший номер газети «Красный Крым» від 17 листопада 1920 р.

організаціях⁶. На початку травня 1921 р. тут виникло вже 335 партійних осередків, в яких налічувалося 4 530 більшовиків⁷.

Відповідно до одного з численних наказів Кримревкому щодо того, хто саме з жителів півострова підлягає реєстрації (наказ № 167 від 25 грудня 1920 р.), явці у відділі управління не підлягали члени РКП(б) та особи, що перебували на службі в Червоній армії не менше трьох місяців⁸. Тому нова влада не мала змоги одразу переписати місцеві партійні лави.

Проте Кримський обласний комітет РКП(б) на своїх засіданнях неодноразово – 27 листопада, 16 грудня 1920 р., 2 січня 1921 р. –

ставив на порядок денний і розглядав питання про «очищення, оздоровлення кримської парт-організації» з метою «зміцнення партійних лав». У ході обговорень було ухвалено рішення виключити з партійної організації всі «ненадійні елементи, які підривають своїми діями авторитет партії». Безпосередню роботу з перегляду складу партійних осередків проводили трійки з перереєстрації, створені при обласному і повітових комітетах РКП(б).

Щоб пройти перереєстрацію, член партії мав принести всі свої партійні документи, а також спеціально заповнену анкету, яку обов'язково мали підписати два його поручителі. Поручителями

Всі болючі проблеми, що були важливими для корінного населення, не мали для «сторонніх» жодного значення. Тому принцип постійної ротации кадрів для центру був основним засобом для запобігання виникненню на місцях «сепаратизму».

могли бути тільки раніше призначені трійкою з перереєстрації відповідальні працівники. Так, наприклад, у Сімферополі трійка в складі членів Кримського обласного комітету РКП(б) Артьомова, Булатова і Наума затвердила список із 16 осіб (разом із ними) «довірених осіб», що могли давати свої рекомендації, тому що «анкети, які перереєструються без підписів двох із вищевказаних товаришів, розглядатися трійкою не будуть»⁹.

Далі буде...

- 1 Очерки истории Крымской областной партийной организации. – Симферополь, 1981. – С. 99.
- 2 Семин А.А., Горчаков А.А. Борьба большевистских организаций за упрочение Советской власти в Крыму (ноябрь 1920 г. – декабрь 1921 г.) // Борьба большевиков за власть Советов в Крыму. Сборник статей. – Симферополь, 1957. – С. 268.
- 3 Красный Крым. – 1920. – 11 декабря.
- 4 Зарубин А.Г., Зарубин В.Г. Без победителей. Из истории гражданской войны в Крыму. – Симферополь, 1997. – С. 325; Надинский П.Н. Борьба крымской парторганизации за восстановление народного хозяйства (1921-1925 гг.) // Борьба большевиков за упрочение советской власти, восстановление и развитие народного хозяйства Крыма. – Симферополь, 1958. – С. 127.
- 5 Ревкомы Крыма. Сборник документов и материалов. – Симферополь, 1968. – С. 6; Державний архів Автономної Республіки Крим (далі – ДААРК). – Ф.-П. 1. – Оп. 1. – Спр. 22. – Арк. 2.
- 6 Надинский П.Н. Вказана праця. – С. 127.
- 7 Очерки истории Крымской областной партийной организации. – С. 99.
- 8 Ревкомы Крыма. Сборник документов и материалов. – С. 40.
- 9 Красный Крым. – 1921. – 27 января.

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

«МУФТІ МОСКОВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ»: ПІДТРИМКА ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ У РОСІЙСЬКИХ МУСУЛЬМАНСЬКИХ КОЛАХ

Як перед початком збройної агресії проти України, так і під час її ведення очільник держави-терориста володимир путін тривалий час намагався підвести під неї певну ідеологічну базу. Одним із її концентрованих проявів був псевдоісторіософський есей про «споконвічну єдність» росіян та українців, який було оприлюднено влітку 2021 року і який дотепер у російських збройних силах вивчають, немов святе писмо. Неодмінним елементом тріади «духовних скреп», до яких входить «самодержавність» і військо, є православ'я московського штибу, уособлене у панівній російській православній церкві на чолі з так званим «святішим патріархом московським і всієї русі» кирилом. Утім, необхідність помирати за «веру, царя і отечество» потрібно пояснювати й тим представникам «глибинного народу», які сповідають інші релігійні або світоглядні догми.

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-художня і публіцистична газета
Свідцтво про державну реєстрацію КВ № 23715-13555Р від 06.02.2019 р.
Засновники
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка
Громадська організація «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український дім»

Видавець

ТОВ
«Видавничий дім
«Українська культура»
Юридична адреса
Видавець:
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1
Головний редактор
Андрій ШЦЕКУН
Дизайн та верстка
ФОП Юрченко В.П.

Надруковано:

ФОП Хісамдінов А. Ю.
Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову. Зміст газети поширюється на умовах ліцензії CC BY 3.0, якщо відсутні інші вказівки.

Передплата на газету

Передплатна ціна на 2022 р.: на 6 місяців – 224,64 грн; на рік – 449,28 грн.

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс

90269
Наклад 1000 прим.
Ціна договірна

